

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden:

**HAVA ARACI VE İLGİLİ ÜRÜN, PARÇA VE CİHAZIN UÇUŞA ELVERİŞLİLİK
VE ÇEVRESEL SERTİFİKASYONU YÖNETMELİĞİ
(SHY-21)**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar**

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; sivil hava aracı ve ilgili ürün, parça ve cihazın uçuşa elverişlilik ve çevresel sertifikasyonları ve bunları gerçekleştirecek olan tasarım ve üretim organizasyonlarının yetkilendirilmesi ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Türkiye’de tasarlanan, üretilen veya Türk uçak siciline kayıtlı hava aracının, ilgili ürün, parça ve cihazın uçuşa elverişlilik ve çevresel sertifikasyonu ile bunları gerçekleştirecek olan tasarım ve üretim organizasyonlarının aşağıda belirtilen konular ile ilgili uymak zorunda oldukları kuralları kapsar.

- a) Tip Sertifikası, tahditli tip sertifikası, tamamlayıcı tip sertifikası ve bu sertifikalara gelecek değişikliklerin yayımlanması,
- b) Uçuşa elverişlilik sertifikası, tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası, özel uçuş izni ve servise verme (çıkış) sertifikalarının yayımlanması,
- c) Tamir tasarım onaylarının yayımlanması,
- ç) Çevresel koruma gereksinmelerine uyum gösterimi,
- d) Gürültü sertifikalarının yayımlanması,
- e) Ürün, parça ve cihazların tanımlanması,
- f) Parça ve cihazların sertifikasyonu,
- g) Tasarım ve üretim organizasyonlarının yetkilendirilmesi,
- ğ) Uçuşa elverişlilik direktiflerinin yayımlanması.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik;

- a) 10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa dayanılarak,
- b) 7/12/1944 tarihli Şikago Konvansiyonunun Uçuşa Elverişlilik konulu Ek-8’i ile EASA Part-21’e paralel olarak, hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen,

- a) Bakan: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı,
- b) Bakanlık: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığını,
- c) Çevresel sertifikasyon: Ürün, parça veya teçhizatın, Şikago Konvansiyonunun çevresel şartlar (gürültü, emisyon vb) konulu Ek-16 hükümlerinin geçerli gereksinimlerine uyumunu onaylama şekli,
- ç) EASA: Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı,

- d) EASA Part-21: Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan EU No 748/2012 numaralı mevzuatın Ek-1'ini,
- e) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- f) Hava aracı: Havalanabilen ve havada seyredilme kabiliyetlerine sahip her türlü aracı,
- g) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatını,
- ğ) Organizasyon: Bu Yönetmeliğin ilgili maddelerine uygun olarak yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere ait işletmeleri,
- h) Özel uçuş izni belgesi: Uygulanabilir uçuşa elverişlilik gereksinimlerini karşılamayan veya karşıladığı gösterilmemiş olan ama belirli koşullar altında emniyetli uçuş yapma kabiliyeti olan hava aracının uçuşu için düzenlenen belgeyi,
- ı) Parçalar ve cihazlar: Haberleşme cihazları dâhil uçuşta bir hava aracını işletme veya kontrol etmekte kullanılan veya kullanılması amaçlanan her türlü alet, gösterge, ekipman, mekanizma, parça, teçhizat, donanım veya yazılımı ile gövde, motor veya pervanenin bir parçası olan veya hava aracını yerde manevra yaptırmakta kullanılan ekipmanları,
- i) Sertifika: Sertifikasyon sonucu olarak yayımlanan her türlü onay, lisans veya diğer dokümanı,
- j) Sertifikasyon: Ürün, parça veya cihazların, organizasyonların veya personelin bu Yönetmelik hükümleri dâhil geçerli gereksinimlerine uyumunun onaylanma şekli,
- k) Tamamlayıcı tip sertifikası: Ürün tip sertifikasından farklı olarak, tip sertifikası sahibi dışındaki kuruluş tarafından, ürün üzerinde yapılan modifikasyonların onayı için ülke otoritesi tarafından verilen belgeyi,
- l) Tip sertifikası: Hava aracı, motor veya pervane için tasarım kriterlerine ve uçuşa elverişlilik kurallarına uygunluğu belirleyen, tip tasarımını, teknik özellikleri ve işletme limitlerini içeren, üretimi gerçekleştiren ülke otoritesi tarafından verilen belgeyi,
- m) Uçuşa elverişlilik sertifikası: Hava aracının uçuşta emniyetsizliğe neden olabilecek bir özelliği bulunmadığını, ilgili tip tasarımına uygun olduğunu ve bakım, tamir ve değişikliklerin sicil kaydı yapılan ülke kurallarına uygun olduğunu teyit eden belgeyi,
- n) Uçuşa elverişlilik direktifi: Hava aracı, motor, aviyonik veya diğer sistemlerle ilgili emniyetsiz bir durumun olduğunu ve mutlaka düzeltilmesi gerektiğini tip sertifikasına haiz hava araçlarının sahiplerine ve/veya işletmecilerine bildiren özel talimatı,
- o) Ürün: Hava aracı, motor veya pervaneyi, ifade eder.
- (2) Bu Yönetmelikte belirtilmeyen tanımlar için 2920 sayılı Kanun, 5431 sayılı Kanun ve Türkiye'nin üyesi bulunduğu ICAO ve EASA tarafından yayımlanan belgelerde belirtilen tanımlar esas alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Uçuşa elverişlilik

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki ürünlerin, buldukları kategoriye bağlı olarak, ICAO tarafından yayımlanan Uçuşa Elverişlilik konulu Ek-8, Sertifikasyon ve Sürekli Uçuşa Elverişlilik konulu Bölüm II, Büyük Uçaklar konulu Bölüm III, Helikopterler konulu Bölüm IV, Küçük Uçaklar konulu Bölüm V, Motorlar konulu Bölüm VI veya Pervaneler konulu Bölüm VII'de belirtilen standartlara uyumlu olması zorunludur.

(2) Türk uçak siciline kayıtlı hava araçlarının ve bunun üzerinde bulunan ürün, parça ve cihazın birinci fıkrada yer alan uyumu, Genel Müdürlük tarafından belirlenen usul ve esaslara göre, aşağıda belirtilen şekilde gösterilir.

a) Ürünler bir tip sertifikasına sahip olmak zorundadır. Tamamlayıcı tip sertifikaları dâhil olmak üzere tip sertifikaları ve bunlara gelen değişiklikler, ürünün, 9 uncu maddeye göre hazırlanan tip sertifikasyon temeline uyumunu ve işletme için emniyetsiz bir duruma yol açacak bir özelliğe sahip olmadığını göstermesi ile yayımlanır. Tip sertifikasyon temeli, her bir ürün tipi için ICAO tarafından yayımlanan Uçuşa Elverişlilik konulu Ek-8, bölüm III, IV, V,VI veya VII'de belirtilen standartlara uyumlu olacak şekilde Genel Müdürlük tarafından yayımlanır. Tip sertifikası, üzerinde bulunan parça ve cihazlar dâhil tüm ürünü kapsar.

b) Parça ve cihaz sertifikaları, başvuru sahibinin, parça ve cihazların birinci fıkrada belirtilen standartlara göre hazırlanmış, ayrıntılı uçuşa elverişlilik gereksinimlerine uyumunu göstermesi ile yayımlanır.

c) Bir hava aracı geçerli uçuşa elverişlilik sertifikası olmadan işletilemez. Uçuşa elverişlilik sertifikası, başvuru sahibinin hava aracının tip sertifikası ile onaylanmış tip tasarımına uygunluğunu ve ilgili dokümantasyon, muayene ve testlerin hava aracının emniyetli işletme için uygun koşullarda olduğunu göstermesi ile yayımlanır. Uçuşa elverişlilik sertifikası Genel Müdürlük tarafından askıya alınmadıkça, iptal edilmedikçe ve hava aracının sürekli uçuşa elverişliliği sağlandığı sürece geçerlidir.

ç) Ürün, parça ve cihazların tasarım ve üretiminden sorumlu organizasyonlar, verilen imtiyazlarla ilgili sorumluluklarını yerine getirmek için gerekli yöntem ve kabiliyetlerini göstermesi gerekir. Bu kabiliyetler ve yöntemler, başka bir şekilde kabul edilmediği sürece, bir organizasyon onayının yayımlanması ile geçerli olur. Yetkili organizasyona verilen imtiyazlar ve onay kapsamı, onay şartlarında tanımlanır.

(3) Genel Müdürlüğün emniyet gözetimi sorumluluğunun bulunduğu organizasyonlar tarafından tasarlanan veya üretilen hava aracı ve onu üzerine takılacak ürün, parça ve cihazlar ikinci fıkranın (a), (b) ve (ç) bentleriyle uyumlu olmak zorundadır.

(4) Birinci ve ikinci fıkraların istisnası olarak;

a) Hava aracının, temel uçuşunu emniyetli bir şekilde gerçekleştirme kabiliyeti olduğunun gösterilmesi durumunda, Özel Uçuş İzni Belgesi yayımlanabilir. Bu belge üçüncü şahısların emniyetini korumak için gerekli sınırlandırmalarla yayımlanır.

b) Hava aracı için ikinci fıkranın (a) bendine göre tip sertifikasının yayımlanamadığı durumlarda, bu hava aracı için tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası yayımlanır. Bu durumda özel uçuşa elverişlilik şartnamelerine uyumlu olduğu ve birinci fıkrada geçen standartlardan sapmaların kullanım amacıyla ilgili emniyeti etkilemediğinin gösterilmesi gerekir. Tahditli Uçuşa Elverişlilik sertifikasına uygun hava aracı ve bu hava araçlarının kullanımına yönelik kısıtlamalar beşinci fıkrada verilen şartlara göre tanımlanır.

c) Tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası için aynı tipte makul sayıda hava aracı olması durumunda, tahditli tip sertifikası yayımlanabilir ve bu durumda uygun bir tip sertifikası temeli oluşturulur.

(5) Genel Müdürlük bu maddenin uygulanması kapsamında aşağıda belirtilen konularda talimatlar, kabul edilebilir uyum yöntemleri ve ilave rehber dokümanlar gibi gerekli düzenlemeleri hazırlar. Hazırlanacak talimatlar bu Yönetmeliğin uygulanması kapsamında aşağıdaki koşulları içerir.

a) Ürün için geçerli tip sertifikasyon temelinin oluşturulması ve başvuru sahibine bildirilmesi ile ilgili koşullar,

b) Parça ve cihazlarla için geçerli detaylı uçuşa elverişlilik şartnamelerinin oluşturulması ve başvuru sahibine bildirilmesi ile ilgili koşullar,

c) Tahditli uçuşa elverişlilik belgesi için uygun hava aracı kapsamında, geçerli özuluçuşa elverişlilik gereksinimlerinin oluşturulması ve başvuru sahibine bildirilmesi ile ilgili koşullar,

ç) Ürünün sürekli uçuşa elverişliliğini temin etmek için zorunlu bilgilerin yayımı ve dağıtımını için koşullar,

d) Tip sertifikaları, tahditli tip sertifikaları, tip sertifikalarına gelen değişikliklerin onaylanması, uçuşa elverişlilik belgesi, tahditli uçuşa elverişlilik belgesi, özel uçuş izni, ürün, parça veya cihazlarla ilgili belgelerin yayımlanması, sürekliliği, değişikliği, askıya alınması ve iptali için koşullar;

1) Bu sertifikaların süreleri ve sınırlı bir süre için yayımlanmaları durumunda yenilenmeleri için koşullar,

2) Özel uçuş izninin yayımlanması için uçuşun amacı, uçuş için kullanılacak hava sahası, uçuş mürettebatının kalifikasyonu ve uçuş mürettebatı dışında personel taşınması konularını içeren kısıtlamalar,

3) Tahditli uçuşa elverişlilik belgesi için uygun hava aracı ve ilgili kısıtlamalar.

e) Tasarım ve üretim organizasyon onaylarının yayımlanması, sürekliliği, değişikliği, askıya alınması ve iptali için koşullar ve bu onaylara ihtiyaç duyulmadığı durumlardaki koşullar,

f) Belge sahiplerinin sorumlulukları ile ilgili koşullar.

Çevresel koruma

MADDE 6 – (1) Ürün, parça ve cihazlar, ICAO tarafından yayımlanan çevresel koruma konulu Ek-16'nın, Hava Aracı Gürültüsü konulu Bölüm I ve Hava Aracı Motor Gürültüsü konulu Bölüm II'de belirtilen çevresel koruma gereksinimlerine uyumlu olması gerekir. Bu maddenin uygulanması kapsamında talimatlar, kabul edilebilir uyum yöntemleri ve ilave rehber dokümanlar gibi gerekli düzenlemeler Genel Müdürlük tarafından hazırlanır.

Üçüncü ülke sertifikasyonlarının kabulü

MADDE 7 – (1) Bu Yönetmeliğin ve ilgili talimatların hükümlerine bir istisnai durum olarak, Genel Müdürlük, üçüncü ülke ve Türkiye arasında karşılıklı tanıma anlaşmasında belirtildiği gibi veya Genel Müdürlüğün uygun gördüğü bir metodla, üçüncü ülke havacılık otoritesinin yayımladığı belgelere dayanarak belge yayımlayabilir. Bu maddenin uygulanması kapsamında talimatlar, kabul edilebilir uyum yöntemleri ve ilave rehber dokümanlar gibi gerekli düzenlemeler Genel Müdürlük tarafından hazırlanır.

Genel Müdürlük önlemleri

MADDE 8 – (1) Genel Müdürlük bu Yönetmeliğin uygulanması için, gerektiğinde, sertifikasyon şartnamaları, kabul edilebilir uyum yöntemleri ve ilave rehber dokümanlar yayımlar. Diğer ülke otorite sertifikasyon şartnamaları, kabul edilebilir uyum yöntemleri ve ilave rehber dokümanlar 5 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan hükümlerin karşılanması şartı ile kullanılabilir.

(2) Genel Müdürlük, sınırlı süreli beklenmedik acil operasyon durumları ve operasyon ihtiyaçlarında, bu Yönetmelik esas hükümlerinden, emniyet seviyesi etkilenmediği durumda ve iki ayı geçmeyecek bir süre için, belge sahibinin bu Yönetmelik hükümlerinden muaf tutulmasına karar verebilir. Bu karar aynı durum için yenilenemez.

Uçuşa elverişlilik ve çevresel sertifikasyon

MADDE 9 – (1) Türkiye’de tasarlanan, üretilen veya Türk uçak siciline kayıtlı hava aracı, ürün, parça ve cihazlarla ilgili olarak, Genel Müdürlük, ICAO tarafından yayımlanan Uçuşa Elverişlilik konulu Ek-8 veya eklerinde belirtildiği şekilde, tasarım, üretim veya tescil ülkesinin tasarım onayları ile ilgili görev ve fonksiyonlarını yerine getirir. Bu kapsamda Genel Müdürlük tarafından şunlar hazırlanır;

a) Tip sertifikası veya tip sertifikasına değişiklik istenen her bir ürün için, tip sertifikasyon temeli oluşturulması ve bildirilmesi. Tip sertifikasyon temeli, geçerli sertifikasyon gereksinimleri, eşdeğer emniyet seviyesinin kabulü için gerekli hükümler, sertifikasyon gereksinimlerinin ürünün tasarım özellikleri ve işletme esnasındaki tecrübeler kapsamında yetersiz kalması veya uygun olmaması durumunda, ICAO tarafından yayımlanan Uçuşa Elverişlilik konulu Ek 8’e uyumu sağlamak için oluşturulan özel detaylı teknik şartnamalardan oluşur.

b) Tahditli uçuşa elverişlilik belgesi talep edilen her bir hava aracı için özel uçuşa elverişlilik şartnamelerinin oluşturulması ve bildirilmesi.

c) Bir sertifika talep edilen parça ve cihazlar için geçerli detaylı uçuşa elverişlilik şartnamelerinin oluşturulması ve bildirilmesi.

ç) Çevresel sertifikasyon talep edilen her bir ürün için, uygun çevresel gereksinimlerin oluşturulması ve bildirilmesi.

d) Ürünler, parçalar ve cihazlar sertifikasyonları ile ilgili incelemelerin Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilmesi.

e) Uygun tip sertifikalarının veya ilgili değişikliklerin yayımlanması.

f) Parça ve cihazlar için sertifikaların yayımlanması.

g) Uygun çevresel sertifikaların yayımlanması.

ğ) İlgili sertifikaların yayımlanma koşullarını artık karşılamaması veya bu sertifikalara sahip kamu ve tüzel kişilerin bu sertifikalar üzerinde belirtilen ve bu Yönetmelik ile istenen yükümlülüklerini ifa edememesi durumunda ilgili sertifikaların değiştirilmesi, askıya alınması veya iptal edilmesi.

h) Takip sorumluluğu altındaki ürün, parça veya teçhizatın sürekli uçuşa elverişliliğinin teminat altına alınması kapsamında emniyet sorunlarına gecikmeksizin önlem alınması ve geçerli zorunlu bilgilerin yayımlanması ve dağıtılması.

ı) Özel uçuş izni yayımlanacak hava aracı için, 5 inci maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendine uyumu sağlamak için uçuşa elverişlilik standartının ve prosedürlerinin oluşturulması.

i) Özel uçuş izninin yayımlanması.

(2) Genel Müdürlük tasarım ve üretim organizasyonları ile ilgili olarak aşağıdakileri gerçekleştirir:

a) Belgelendirilecek organizasyonların Genel Müdürlük tarafından denetlenmesi ve incelenmesi.

b) Tasarım ve üretim oraganizasyonlarının belgelerinin yayımlanması ve bu belgelerin yenilenmesi.

c) İlgili organizasyon sertifikaların yayımlanma koşullarını artık karşılamaması veya bu sertifikalara sahip organizasyonların bu sertifikalar üzerinde belirtilen ve bu Yönetmelik ile istenen yükümlülüklerini ifa edememesi durumunda ilgili sertifikaların değiştirilmesi, askıya alınması veya iptal edilmesi.

Organizasyonların incelenmesi

MADDE 10 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında yetkilendirilen organizasyonların incelenmesi ve değerlendirilmesi Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirir. Denetlemeyi gerçekleştirecek olan personel aşağıdaki konularda yetkilidir:

a) İlgili kayıt, bilgi, prosedür ve Genel Müdürlüğe ait görevlerin ifası için gerekli diğer tüm dokümanların incelenmesi.,

b) Bu tür kayıtların, bilgilerin, prosedürlerin ve diğer dokümanların kopyalarının alınması.

c) Yerinde sözlü açıklama için talepte bulunma.

ç) İlgili tesis, alan ve işletmenin ulaşım araçlarına girme.

d) Hava araçlarının denetlenmesi.

(2) Birinci fıkrada belirtilen incelemeleri gerçekleştirmekle yetkili personel bu görevlerini, konu olayı ve inceleme amacını açıklayan yazılı bir yetkilendirme belgesine göre gerçekleştirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İdari yaptırımlar

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelikte belirtilen kurallara uymayan kuruluşa ve ilgili personele 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 143 üncü maddesi ile 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi kapsamında işlem yapılır.

Yürürlük

MADDE 12 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.